

היה אור במושבותם.

פשוט

<p>ספר שמות פרק יד ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יְדוֹן: (יג) ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יְדוֹן אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם</p>	<p>(2-3) ספר שמות פרק י יאמר יְדוֹן אל משה נטה ידך על השמים ויהי חשך על ארץ מצרים וימש חשך: (כב) ויט משה את ידו על השמים ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים: (כג) לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבתם:</p>
<p>ספר שמות פרק יד (כ) ויבא בין מקנה מצרים ובין מקנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאמר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה: (ל) וישע יְדוֹן ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים:</p>	<p>(כד) ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את יְדוֹן רק צאנכם ובקרכם יצג גם טפכם ילך עמכם: (כה) ויאמר משה גם אתה תתן בְּיָדוֹ זבחים ועלת ועשינו לידוֹן אלהינו: (כו) וגם מקננו ילך עמנו לא תשארו פרסה כי ממנו נקה לעבד את יְדוֹן אלהינו ונאנחנו לא נדע מה נעבד את יְדוֹן עד באנו שמה: (כז) ויחזק יְדוֹן את לב פרעה ולא אבה לשלחם: (כח) ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך אל תסוף ראות פני כי ביום ראתך פני תמות: (כט) ויאמר משה כן דברת לא אסף עוד ראות פניך:</p>

דרש.

מדרש אגדה (בובר) שמות פרשת בא פרק י - ולמה הביא עליהם חשך, לפי שהיו בישראל, רשעים גמורים, שהיו ממונים פטרונין מן המצריים. והיה להם שם גדול ועושר גדול, ולא היו רוצים לצאת ממצרים, אמר הקדוש ברוך הוא אם אני הביא עליהם מכה בפרהסיא וימותו, יאמרו המצרים כשם שהוא מכה אותנו כן מכה את ישראל, לכך הביא החשך, כדי שלא יראו המצריים מפלתם של אותם הרשעים:

(32) ספר תהילים פרק קה

(כג) ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם: (כד) ויפך את עמו מאד ויעצמהו מצריו: (כה) הפך לבם לשונא עמו להתנפל בעבדיו: (כו) שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו: (כז) שמו כם דברי אתותיו ומפתים בארץ חם: (כח) שלח חשך ויחשך ולא מרו את דבריו \{דברו\}:

ספר יחזקאל פרק כ

(ה) ואמרתי אליהם כה אמר אֲדֹנָי יְדוֹן בְּיוֹם בְּחָרֵי בְּיִשְׂרָאֵל וְאִשָּׁא יָדַי לְזָרַע בֵּית יַעֲקֹב וְאָנֹדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְאִשָּׁא יָדַי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְדוֹן אֱלֹהֵיכֶם: (ו) ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל ארץ אשר תרתי להם זבת חלב ודבש צבי היא לכל הארצות: (ז) ואמר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו אֲנִי יְדוֹן אֱלֹהֵיכֶם: (ח) וימרו בי ולא אבו לשמע אלי איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי בהם בתוך ארץ מצרים:

שמות רבה (וילנא) פרשת בא פרשה יד

ובג' ימי אפלה נתן הקדוש ברוך הוא חן העם בעיני מצרים והשאילום שהיה ישראל נכנס לתוך בתיהן של מצרים והיו רואין בהן כלי כסף וכלי זהב ושמלות, אם היו אומרים אין לנו להשאיל לכם היו ישראל אומרים להן הרי הוא במקום פלוני, באותה שעה היו המצריים אומרים אם היו אלו רוצים לשקר בנו היו נוטלין אותן בימי החשך ולא היינו מרגישין שהרי ראו אותן כבר אחר שלא נגעו חוץ מדעתנו כמו כן לא יחזיקו והיו משאילין להן, לקיים מה שנאמר ואחרי כן יצאו ברכוש גדול,

רמז:

ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

סוד.

(21) פירוש הרמח"ל על התורה - ספר שמות - ויאמר ה' אל משה נטה וגו' ויהי חושך וגו'. (י, כא-כג). הקדושה היא אור והקליפה היא חשך, וס"ז, "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך". ובזמן הגלות כמה בחינות של אור הלכו בתוך הקליפות, ועכשיו שהיו מתבררים נשארה הקליפה בחשך גמור, ומזה נמשך החשך למטה במצרים, כמ"ש, "והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרום" וגו'. וס"ז מ"ש רז"ל, שהחשך היה כדי שיחפשו בכליהם וישאלו אח"כ הממון, ואם היו אומרים שלא היה להם, היו אומרים בזה המקום הם. וענין "ושאלה אשה משכנתה", הוא סוד בירור אוכל מתוך פסולת, ומכת חשך היה הכנה לזה כמ"ש. ועוד אמרו רז"ל, שמכת חשך היתה בשביל מיתת הרשעים. והענין הוא, ששני קלקולים נעשים בזמן הגלות, עירוב חול בקדש ועירוב קדש בחול. ואלו הן דברים נתקנו במכת חשך, במיתת הרשעים נברר החול שנתערב בקדש ונדחה לגמרי. וזה היה, לפי שעד שהחול נתערב בקדש מקבל איזה הארה וקיום בעודנו שם, אבל כשנדחה נשאר בחשך לגמרי. וזה היה בירור פסולת מתוך אוכל. ובענין חיפוש בכלי מצרים, היה הכנה לברר אוכל מתוך פסולת. ואמר הקב"ה למשה שיטה ידו לשמים, שמים הוא ת"ת דו"א, ומשה נשרש שם כידוע, ובהרים ידו לשמים היה מורה קבלת כח משרשו לעשות הפעולה הזאת:

ואומר אח"כ, "לא ראו איש את אחיו", סוד הראיה הוא ענין ההשגחה כידוע, "וגם את זה לעומת זה עשה האלהים", וכמו שבפרצופי הקדושה, העליון משגיח על התחתון להעמידו בסדר ראוי ונכון, כך בקליפה, הפרצופים העליונים משגיחים על התחתונים להעמידם גם כן באותו סדר הראוי להם. ובאותו הזמן ניטל זה הכח מהם ולא היו משגיחים עוד זה לזה. ולכך - "לא ראו איש את אחיו" - למעלה בקליפות, "ולא קמו איש מתחתיו" - למטה במצרים. שמי שהיה עומד לא היה כח בידו אפילו לישב, ולהפך גם כן, מי שהיה יושב לא היה יכול לעמוד, שכך הוא הסדר - כיון שנכנע השרש למעלה נכנע גם הענף למטה הכנעה גמורה. וס"ז, "יפקוד ה' על צבא המרום" - בתחלה, ואחר - "על מלכי האדמה" למטה, כמו שנאמר. ולכך - "לא ראו איש את אחיו" למעלה, "ולא קמו איש מתחתיו" למטה. "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", להורות שזהו כח הקדושה בתוך החשך עצמו להוציא האור, ולכך - "במושבותם" דייקא, אעפ"י שהיו יושבים במקום טומאה - במצרים, משם יצא להם אור. [א]:

(2) תיקוני זהר דף נג/ב

בזמנא דנפקו ישראל ממצרים קטיל מנייהו סגיאין, ובגלותא בתראה עתיד הקדוש ברוך הוא לקטלא לון, ודא איהו והדגה אשר ביאור מתה, ויבאש היאור דא אורייתא, דאתמר בה ותורה אור, סרחת לגבייהו, ואתמר בישראל כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אור איהו ר"ז, היאורה בת זוגיה דההוא אור, דאתמר בה ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, כגוונא דא בגלותא בתראה (היאורה) הזוהר ביה הוה ר"ז, דאיהו אור דפורקנא בתרייתא, לקיים כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ודא איהו כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, וכל הבת תחיון, אלין דמשתדלין באורייתא דבעל פה:

